

פְּעָלִים

הקדמה

הפעלים במשפט כוללים בתוכם התייחסות ל- מי הפעולה מיוחסת וגם לזמן שבו הפעולה התבצעה. לדוגמא במילה : הלכתי , כלול זמן עבר ומבצע הפעולה הוא אני.

מהם זמני הפועל?

כאשר אנחנו משתמשים בפועל, אנחנו תמיד מספרים **מתי** קרתה או תקרה הפעולה.

בדיוק בשביל זה קיימים שלושה **זמנים** עיקריים:

הזמן	מתי זה קורה ?	דוגמא
עבר	קרה כבר	אתמול אני כתבתי סיפור
הווה	קורה עכשיו	עכשיו אני כותב במחברת
עתיד	יקרה בהמשך	מחר אני אכתוב מכתב

מהם הגופים?

כשאנחנו אומרים משפטים, אנחנו תמיד מדברים על **מישהו שעושה פעולה** – זה יכול להיות **אני**, **אתה**, **הוא**, **אנחנו** ועוד. לזה קוראים "**גוף הפועל**" – "מי עושה את הפעולה.

יש שמונה גופים בעברית (אבל קל לזכור כי הם מחולקים לפי **יחיד/רבים** ו**זכר/נקבה**) :

קבוצת הגוף	גוף	מדובר על...	דוגמא
גוף ראשון	אני	עצמי יחיד	אני הולך לבית הספר
גוף ראשון	אנחנו	קבוצת אנשים שכוללת גם את עצמי	אנחנו משחקים כדורסל
גוף שני	אתה	בן שנמצא איתנו (פנים אל פנים או בטלפון)	אתה שותה מיץ
גוף שני	את	בת שנמצאת איתנו (פנים אל פנים או בטלפון)	את משחקת טאקי
גוף שני	אתם	קבוצת בנים או קבוצה מעורבת שנמצאים איתנו או שומעים אותנו.	אתם לומדים עברית
גוף שני	אתן	קבוצת בנות שנמצאות איתנו או שומעות אותנו.	אתן רצות בחצר
גוף שלישי	הוא	בן שלא נוכח איתנו בשיחה כרגע	הוא מצייר בחוג לאמנות
גוף שלישי	היא	בת שלא נוכחת איתנו בשיחה כרגע	היא כותבת מכתב
גוף שלישי	הם	כמה בנים או קבוצה מעורבת שלא נוכחים איתנו בשיחה כרגע.	הם קופצים בשיעורי ספורט
גוף שלישי	הן	כמה בנות שלא נוכחות איתנו בשיחה כרגע.	הן קוראות ספר מעניין.

קבוצת הגוף:

גוף ראשון כולל : אני , אנחנו
גוף שני כולל : אתה , את , אתם , אתן
גוף שלישי כולל : הוא , היא , הם , הן .

גוף ראשון

אני

אנחנו

גוף שני

אתה

את

אתם

אתן

גוף שלישי

הוא

היא

הם

הן

חוקי הטיית הפועל

בהטיית פעלים יש חוקים. החוקים מתבטאים בתחילות או סיומות במילת הפועל. הטבלה הבאה מרכזת את כל חוקי הטיית הפועל. החוקיות בפועל מסומנת בכתום מודגש.

קבוצת הגוף	הגוף	מדובר על...	עבר	הווה	עתיד
גוף ראשון	אני	עצמי	כָּתַבְתִּי	כּוֹתֵב / כּוֹתֶבֶת	אֶכְתֹּב
גוף ראשון	אנחנו	קבוצה שכוללת גם אותי	כָּתַבְנוּ	כּוֹתְבִים	נִכְתֹּב
גוף שני	אתה	בן שנמצא איתנו בשיחה	כָּתַבְתָּ	כּוֹתֵב	תִּכְתֹּב
גוף שני	את	בת שנמצאת איתנו בשיחה	כָּתַבְתְּ	כּוֹתֶבֶת	תִּכְתְּבִי
גוף שני	אתם	קבוצת בנים או קבוצה מעורבת שנמצאים איתנו בשיחה.	כָּתַבְתֶּם	כּוֹתְבִים	תִּכְתְּבוּ
גוף שני	אתן	קבוצת בנות שנמצאות איתנו בשיחה.	כָּתַבְתֶּן	כּוֹתְבוֹת	תִּכְתְּבֶנָּה
גוף שלישי	הוא	בן שלא נוכח בשיחה	כָּתַב	כּוֹתֵב	יִכְתֹּב
גוף שלישי	היא	בת שלא נוכחת בשיחה	כָּתְבָה	כּוֹתֶבֶת	תִּכְתֹּב
גוף שלישי	הם	קבוצת בנים או קבוצה מעורבת שלא נוכחים בשיחה.	כָּתְבוּ	כּוֹתְבִים	יִכְתְּבוּ
גוף שלישי	הן	קבוצת בנות שלא נוכחות בשיחה.	כָּתְבוּ	כּוֹתְבוֹת	תִּכְתְּבֶנָּה

סיכום:

למה הכוונה בחוקים ? חוקים תמיד מתקיימים. זאת אומרת שגם אם ננסה לייצר את כל הטיית הפועל : ע.ב.ד או פועל אחר שנבחר , נראה שוב את אותן אותיות תחיליות או סיומות כמו שמודגם בטבלה למעלה. למשל, בגוף שני אתן , הטיית הפועל ע.ב.ד , נראית כך :

קבוצת הגוף	הגוף	מדובר על...	עבר	הווה	עתיד
גוף שני	אתן	קבוצת בנות שנמצאות איתנו בשיחה.	עֲבַדְתִּי	עוֹבְדוֹת	תֵּעַבְדִּנָּה

לא תמיד יש תחילית או סיומת אופיינית. למשל בגוף ראשון יחיד, אני , בצורת הזכר "כותב" , אין לנו סיומת או תחילית אופיינית. במקרים כאלה פשוט צריך לזכור את הטיית הפועל כמו שמודגם.